

2. Барінов Е.Ф. Гістологія, цитологія та ембріологія: навч. посібник / Е.Ф. Барінов, Ю.Б. Чайковський // - К.: ВСВ «Медицина», 2010.– 216 с.
3. Барінов Э.Ф. Факторы, предопределяющие эффективность изучения гистологии при модульной технологии обучения / Э.Ф. Барінов, О.Н. Сулаева, О.И. Николенко // Вісник проблем біології і медицини. – 2011. – Вип. 2., Т. 1. – С. 17-20.
4. Плотникова Н.А. Некоторые клинические аспекты в преподавании гистологии / Н.А. Плотникова, Т.В. Харитоновна, С.П. Кемайкин [и др.] // Морфология. – 2007. – Т. 131, № 3. – С. 86.
5. Таскаев И.И. Клиническая мотивация в преподавании гистологии / И.И. Таскаев, В.В. Семченко // Медицинская направленность преподавания анатомии и гистологии – Иваново, 1997. – С. 113.
6. Benevento M. Role of mass spectrometry-based proteomics in the study of cellular reprogramming and induced pluripotent stem cells / M. Benevento, J. Munoz // Expert Rev. Proteomics.– 2012.– Vol. 9, № 4.– P. 379-399.
7. Lee H.B. Ha H. Mechanisms of epithelial-mesenchymal transition of peritoneal mesothelial cells during peritoneal dialysis / H.B. Lee // J. Korean Med. Sci.– 2007.– Vol. 22, № 6.– P. 943-945.
8. Leopold P.L. A comparison of epithelial-to-mesenchymal transition and re-epithelialization / P.L. Leopold, J. Vincent, H. Wang // Semin Cancer Biol.– 2012.– Vol. 22, № 5-6.– 3. 471-483.
9. Lin F. The role of endothelial-mesenchymal transition in development and pathological process / F. Lin, N. Wang, T.C. Zhang // IUBMB Life.– 2012.– Vol. 64, № 9.– P. 717-723.
10. Michael H. Ross. Histology: a text and atlas: with correlated cell and molecular biology / Michael H. Ross, Wojciech Pawlina // - 6th ed., 2011.– P. 105-157.
11. Scheele S. Laminin isoforms in development and disease / S. Scheele, A. Nyström, M. Durbeek [et al.] // J Mol Med.– 2007.– Vol. 85.– P. 825-836.
12. Taguchi T. Pathology of membranous nephropathy / T. Taguchi, M. Oyamada, T. Harada // Nihon Jinzo Gakkai Shi.– 2011.– Vol. 53, № 5.– P. 684-691.
13. Tan E.M. Autoantibodies, autoimmune disease, and the birth of immune diagnostics / E.M. Tan // J. Clin. Invest.– 2012.– Vol. 122, № 11.– P. 3835-3836.
14. Tanimizu N. Tissue morphogenesis of liver epithelial cells / N. Tanimizu, T. Mitaka // Seikagaku.– 2012.– Vol. 84, № 8.– P. 658-665.
15. Van Keymeulen A., Blanpain C. Tracing epithelial stem cells during development, homeostasis, and repair / A. Van Keymeulen, C. Blanpain // J. Cell Biol.– 2012.– Vol. 197, № 5.– P. 575-584.
16. Velic A. Diabetic Basement Membrane Thickening Does Not Occur in Myocardial Capillaries of Transgenic Mice When Metallothionein is Overexpressed in Cardiac Myocytes / A. Velic, D. Laturmus, J. Chhoun [et al.] // Anat. Rec. (Hoboken).– 2013.– Vol. 296, № 3.– P. 480-487.
17. Zhu Y. Inducible pluripotent stem cells for the treatment of ischemic stroke: current status and problems / Y. Zhu, S. Wan, R. Y. Zhan // Rev Neurosci.– 2012.– Vol. 23, № 4.– P. 393-402.

Реферати

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ГІСТОЛОГІЇ ЕПІТЕЛІАЛЬНИХ ТКАНИН В ВИЩИХ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ

Бондаренко Н.М., Барінов Е.Ф., Чайковський Ю.Б., Терешук Б.П., Барінова М.Е.

В статті висвітлені шляхи реалізації компетентного підходу під час викладання гістології епітеліальних тканин у медичних університетах. Обґрунтована необхідність оптимізації змісту навчання шляхом обговорення прикладних аспектів ембріонального і постембріонального гістогенезу епітеліїв, молекулярної організації системоутворюючих факторів (базальної пластинки і мембрани, міжклітинних контактів), репресії та експресії генів, епітеліо-мезенхімної трансформації та метаблазії, диферонних комплексів, особливостей фізіологічної регенерації одно- і багат шарових епітеліїв. Даний підхід дозволяє залучити новітні відомості про роль епітеліїв у забезпеченні гомеостазу організму, а також сформувати навички клінічного мислення майбутніх лікарів.

Ключові слова: епітеліальні тканини, кінцеві цілі навчання, професійна адаптація освіти.

OPTIMIZATION OF TEACHING OF EPITHELIAL TISSUES HISTOLOGY

Bondarenko N.N., Barinov E.F., Chajkovskij Yu.B., Tereschuk B.P., Barinova M.E.

The article deals with the ways of realization of a competent approach to the teaching of histology epithelial tissues in the medical university. The necessity of professional adaptation of content of teaching by discussing practical aspects of embryonic and postembryonic epithelia histogenesis, molecular organization of the system factors (basal plate and membrane, cell-cell contacts), and the genes repression or expression, epithelial mesenchymal transformation and metaplasia, differons complexes, especially physiological regeneration of the simple and stratified epitheliae was substantiated. This approach allows us to attract the modern information on the role of epithelia in ensuring homeostasis, and also to build the skills of clinical thinking of the future doctors.

Key words: epithelial tissues, the end goals of learning, professional adaptation of education.

УДК: 378.14:340.6:376.68

Г.О. Бондарчук, Г.О. Дегін, І.В. Фоміна, А.О. Гаврилюк, О.О. Верлан
Вишнівський національний медичний університет ім. М.І. Пирогова, м. Вишніва

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТУ «СУДОВА МЕДИЦИНА» ДЛЯ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ

В роботі висвітлюються проблеми, що регулярно виникають в процесі викладання судової медицини англійськомовним студентам. Освітлені відмінності процесуально-організаційних засад судово-медичних систем різних країн, мовна проблема неможливості демонстрації експертного обстеження потерпілого, відмінності пріоритетних питань та правових засад судової медицини у світі. Надано рекомендації щодо вирішення цих питань.

Ключові слова: англійськомовні студенти, судової медицини, викладання.

Щорічне збільшення кількості студентів, що опановують вищу медичну освіту англійською мовою, безумовно відіграє позитивну роль у підвищенні рейтингу та рівня такої освіти в нашій країні. Одночасно це накладає неабиякі обов'язки на викладачів, вимагає від них постійного вдосконалення навчального процесу, своєчасного методичного оновлення відповідно до змін, що відбуваються в процесі модернізації творчих підходів як в окремих вишах, так і на рівні відповідної державної педагогічної політики.

Безперечною та першочерговою вимогою до підготовки англійськомовних студентів вищих медичних закладів є, на наш погляд, поєднання надання студентам професійних знань з можливістю придбання ними практичних навичок, що забезпечить конкурентоспроможність випускників на ринках праці розвинених країн, що відзначаються різноманітними системами контролю знань та підтвердження кваліфікації (тести різних рівнів, усні

іспити, перевірка фактичного, достатнього ступеня володіння практичними навичками), що чекають на таких випускників в майбутньому для отримання права на працю за фахом.

Оскільки викладання дисциплін англійською мовою у практиці вищої медичної освіти України набуло поширення відносно недавно, паралельно з напрацюванням позитивного педагогічного досвіду, висвічується низка проблем, що потребують обговорення та вирішення. Розуміння цього, відповідна робота в цьому напрямку сприятиме підвищенню авторитету англійського викладання, підтриманню якості його на належному, привабливому для потенційних абітурієнтів рівні у майбутньому.

Деякі, певною мірою специфічні, проблеми викладання медичних дисциплін на клінічних кафедрах та проведення повноцінних практичних занять виникають через те, що студенти, здебільшого, не володіють навичками спілкування з пацієнтами побутовою розмовною українською мовою. Питання про складнощі набуття практики спілкування з пацієнтами (збирання анамнезу, детальному опитуванні, курації хворих впродовж певного часу для написання реальної історії хвороби у якості курсової роботи) неодноразово підіймалося на форумах різного рівня, в друкованих наукових роботах. Але, наскільки відомо, жодного разу ще не приділялася відповідна увага зазначеній проблемі, що виникає і під час проведення практичних занять для англійських студентів медичного та стоматологічного факультетів з дисциплін «Судова медицина», «Судова медицина (стоматологія)».

На відміну від переважної більшості клінічних дисциплін, вітчизняна судова медицина, як галузь науки, має предметом не тільки питання практично-прикладного характеру (танатологія, судово-медична травматологія, токсикологія, імунологія, гістологія і т.п.), але й вивчає проблематику процесуально-правового, організаційного та експертно-доказового характеру, що має сенс виключно в контексті нормативно-правової бази нашої держави. Організаційно-процесуальна і медико-правова система в нашій країні складалась, маючи підґрунтям специфічну основу, обумовлену історичними, соціальними і політичними особливостями попередніх етапів державного становлення і розвитку. Ця обставина не має великого значення для вітчизняних студентів, оскільки узгоджується з їхнім життєвим досвідом і менталітетом, і в подальшому не буде на заваді їх можливій практичній діяльності в якості судово-медичного експерта, члена судово-медичної експертної комісії, лікаря-спеціаліста в галузі судово-медичної експертизи, і як лікаря загальної практики.

Видається беззаперечним, що для студентів-іноземців, особливо тих, що вивчають судову медицину англійською мовою, організаційні, процесуальні, термінологічні відмінності української системи кримінального і цивільного провадження при співставленні з такими, що встановлені в інших країнах світу потребує особливого методичного підходу. Він полягає в диференційованому викладанні відомостей щодо організації і практичного втілення експертних досліджень для студентів різних країн, відповідно до місця їх майбутньої лікарської діяльності, з одночасним максимальним наближенням, якщо це можливо, до вітчизняних реалій – з підкреслюванням не тільки самобутності їх, але й переваг. Так, у різних країнах відрізняються, а іноді є й діаметрально протилежними права та обов'язки фахівців у галузі судово-медичної експертизи (від цього залежить і обсяг необхідних практичних навичок) [4, 5,6]. Відомо, що контингент студентів в цілому і навіть в окремо взятій групі, часто складають представники різних світових культур, а отже їхні знання, що вони отримують в ході навчання, неминуче набувають відповідної інтерпретації, що треба враховувати. Система української судової медицини може бути визначена з міжнародних уявлень як “The system of medico-legal departments”, що прийнята у низці європейських, здебільшого пострадянських, країн. Законодавством більшості штатів США та країн - бувших британських колоній передбачена “The coroner system”. В деяких штатах США, країнах Африки та Азії застосовується “The system of medical examiners” [2,3,4,5]. Слід враховувати, що більшість майбутніх випускників пов'язують своє майбутнє з країнами, в яких присутні саме “The system of medical examiners” та “The coroner system”, які вони не вивчають за прийнятою нашим міністерством програмою. Тому мотивувати студентів до опанування знаннями, які заздалегідь не будуть використані на практиці, представляє неабиякі складнощі.

В навчальних програмах багатьох провідних у галузі освіти країн висвітлено устрій цих трьох основних світових систем організації судової медицини, що є позитивним з огляду на розширення об'єму знань, які надає вища медична освіта, сприяє готовності працювати у будь якій з перелічених систем після отримання диплому.

Другою, не менш важливою проблемою, яка обговорювалася раніше низкою авторів, є неможливість повноцінної участі англійських студентів у клінічних ситуаціях, що обмежує можливість всебічного опанування необхідними для праці практичними навичками. В процесі вивчення судової медицини студент повинен на прикладі реальної ситуації навчитися обстежувати потерпілого (підозрюваного або іншу особу). Заняття проводиться у відділі експертизи потерпілих, обвинувачених та інших осіб з демонстрацією обстеження особи в ході проведення судово-медичної експертизи в реальному часі. Для студента, якій володіє лише англійською мовою, таке заняття значною мірою втрачає сенс, оскільки основні знання та практичні навички, що потрібно опанувати, виявляються малодоступними для студента через мовний бар'єр. Таким чином, заняття зводиться до усного розбору модельованих ситуаційних задач, що йде в розріз з методичними рекомендаціями та знижує результативність заняття.

Існування деяких принципових відмінностей у колі питань, що входять до компетенції судово-медичного експерта в різних країнах, затруднює підготовку спеціалістів, готових стати повноцінними фахівцями у галузі судової медицини згідно накладених на них обов'язків. Якщо в нашій країні питання категорії смерті (вбивство, самогубство або нещасний випадок), незаперечно виходить за межі компетенції судово-медичного експерта і є прерогативою слідства та суду, то у переважній більшості країн світу рішення цього питання входить до обов'язків експерта [1,2,3,4]. Тому в програмах вивчення судової медицини провідних вузів світу обов'язково приділяється велика увага набуттю знань з цього питання, на що вказує обсяг інформації, викладеної за цією

темою, у опрацьованих нами підручниках, посібниках та монографіях з судової медицини, виданих у США, європейських країнах, Індії тощо [1,2,3,4,5,6].

Схожа проблема виникатиме з обсягом знань, отриманих в університетах, за темою ідентифікації особи, якій приділяється значна увага в друкованих виданнях світових вузів, а в програмі нашої держави освітлюється поверхнево [1,5,6]. Можливо, це пов'язано з меншим технічним забезпеченням експертиз даного напрямку на базах бюро судово-медичної експертизи (недостатньо стаціонарних ДНК-аналізаторів, відсутність портативних, незадовільне програмне забезпечення експертиз з ідентифікації за фрагментами тіла, фото-, відеоматеріалами). Це потребує викладання цього розділу, на жаль, на теоретичному рівні, «на перспективу».

Висновок

У зв'язку наявністю вищеперерахованих проблем ми пропонуємо: Доповнити навчальну програму дисциплін «Судова медицина», «Судова медицина (стоматологія)» розділом «Процесуально-організаційні засади судової медицини у різних країнах світу»; Модифікувати методику проведення практичного заняття з теми «Демонстраційне проведення експертизи потерпілого з встановленням ступеню тяжкості тілесного пошкодження» для англійськомовних студентів з метою подолання мовного бар'єру; Зважити на необхідність при викладанні дисципліни «Судова медицина», «Судова медицина (стоматологія)» донести до студентів відомості щодо існування різних концепцій відносно експертного визначення категорії, роду та виду смерті; Передбачити навчальним планом практичне заняття на тему «Сучасні методи ідентифікації особи».

Література

1. Babanin A.A. Forensic medicine : Textbook / A.A. Babanin, O.V. Belovitskiy, O. Yu. Skrebkova / – Simferopol, 2007. – 464 p.
2. Clinical forensic medicine / Edited by WDS McLay OBE / Second edition // - 1996 – 335 p.
3. Dominic J. Di Maio Forensic Pathology / Narayan Reddy K.S., Vinsent J. M. Di Maio / MCR Press / New york, Washington, London – 1993 – 87 p.
4. Franchuk V.V. Forensic medicine: practice guide / V.V. Franchuk // – Ternopil : TSMU, 2011. – 204 p.
5. Longauer F. Practicing of forensic medicine / F. Longauer, N. Borov, P. Labaj // - Kosice. – 2000. – 97 p.
6. Narayan Reddy K.S. The Essential of forensic Medicine and Toxicology / K.S. Narayan Reddy / Twentythird Edition / Medical book company – Hyderabad. - 2004 – 559 p.

Реферати

ПЕРСПЕКТИВЫ И ПРОБЛЕМЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ПРЕДМЕТА «СУДЕБНАЯ МЕДИЦИНА» ДЛЯ АНГЛОЯЗЫЧНЫХ СТУДЕНТОВ

Бондарчук А.О., Легин Г.А., Фомина Л.В., Гаврилюк А.А., Верлан Е.А.

В работе освещаются проблемы, возникающие в процессе преподавания судебной медицины англоязычным студентам. Показаны различия процессуально-организационных основ судебно-медицинских систем различных стран, языковые трудности демонстрации экспертного обследования потерпевшего, различия концептуальных подходов к основным правовым понятиям судебной медицины в мире, отмечена важность изучения студентами вопросов идентификации личности. Предложены рекомендации по усовершенствованию учебного процесса.

Ключевые слова: англоязычные студенты, судебная медицина, преподавание.

PROSPECTS AND CHALLENGES OF TEACHING THE SUBJECT "FORENSIC MEDICINE" FOR ENGLISH-SPEAKING STUDENTS

Bondarchuk H.O., Legin G., Fomina L., Gavriluk A., Verlan O.

In this work issues that regularly arise in teaching English-speaking students of forensic medicine are illuminated. Differences of procedural -organizational bases of medico-legal systems in different countries are discussed. The language problem of absence of possibilities of demonstration expert examination of the victim and the differences between priorities and legal foundations of forensic medicine in the world are also explained. The recommendations concerning these issues.

Key words: English-speaking students, forensic medicine, teaching.

УДК 617.7 + 376.68

І. М. Безжорюва, О. Ю. Максимук, А. К. Воскресенська, В. В. Радіова
ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ ШЛЯХОМ АКТИВІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПОКРАЩЕННЯ ЇХ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ОФТАЛЬМОЛОГІЇ

Проблема мовного бар'єру залишається однією з найважливіших проблем навчання іноземних студентів. Робота із студентами-іноземцями потребує не тільки додаткових зусиль в проведенні методичної роботи: адаптованих текстів лекцій, врахування необхідності адаптування підходів до лікування цілої низки захворювань до умов тропічної гігієни, але й великої роботи щодо активізації їх самостійної роботи, заохочення і покращення мовної підготовки, індивідуального підходу та стимуляції позитивних сторін навчальної та наукової діяльності.

Ключові слова: студенти-іноземці, мовний бар'єр, самостійна робота, стандартизовані хворі.

Особливістю сучасного навчання студентів-іноземців є модернізація методичної та методологічної освітньої складових відповідно до вимог Болонської конвенції, положень загальноєвропейських документів з мовної освіти та мовної ситуації, що склалася в Україні [2]. Навчання іноземних студентів є важливим чинником становлення української держави як рівноправного партнера у створенні світового освітнього простору [3].

Відповідно до оприлюдненого у грудні 2012 року Міністерством освіти і науки, молоді та спорту проекту Концепції мовної освіти іноземців у вищих навчальних закладах України, важливим чинником ефективної мовної підготовки іноземців є вільний вибір мови навчання. Дотримання цього постулату є наріжним каменем